

Р Е Ш Е Н И Е
№ 58
гр. София, 02.06.2020 г.

Върховният касационен съд на Република България, второ наказателно отделение, в открито съдебно заседание на осемнадесети май две хиляди и двадесета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Теодора Стамболова
ЧЛЕНОВЕ: Бисер Троянов
Петя Шишкова

в присъствието на секретаря Ил.Рангелова и прокурора от ВКП Петър Долапчиев, като разгледа докладваното от съдия Шишкова КНД № 156 по описа за 2020г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.346, ал.1 от НПК.

Образувано е по повод на постъпил протест и допълнение към него от прокурор в Бургаската апелативна прокуратура срещу присъда № 207 от 28.11.2019г., постановена по ВНОХД № 171/19г. по описа на Бургаски апелативен съд, с която е отменена присъда № 65 от 06.06.2019г. по НОХД № 351/18г. на окръжния съд в гр. Ямбол, и подсъдимият К. К. Ч. е признат за невиновен в това през м.септември 2018г. в [населено място], като длъжностно лице – главен инспектор в отдел „Контрол на храните“ към областна дирекция по безопасност на храните в [населено място], да е поискал и получил от С. Д. Ч. дар, какъвто не му се следва – сумата от 300лв., за да извърши действие по служба – проверка в търговски обект смесен магазин за съответствието му с ветеринарно-санитарните изисквания, на наличната технологична документация и системата за самоконтрол, и да даде положително становище за дейността до директора на ОДБХ за регистрирането му в регистъра на обектите за производство и търговия с храни. На основание чл.304 от НПК е оправдан по повдигнатото обвинение за престъпление по чл.301, ал.1 от НК.

С протеста се иска отмяна на присъдата и връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на Бургаския апелативен съд. Изтъкват се касационни основания по чл.348, ал.1, т.1 и т.2 от НПК. Твърди се, че доказателственият материал е обсъден избирателно, незадълбочено и превратно, че безкритично е дадена вяра на обясненията на подсъдимия, които са вътрешно противоречиви и житейски неубедителни, че правният извод за предназначение на дадената сума, различно от инкриминираните действия по служба не кореспондира на установените факти.

В съдебно заседание представителят на Върховна касационна прокуратура поддържа протеста по изложените в него съображения.

Защитникът на подсъдимия моли решението да бъде оставено в сила. Представя писмени бележки, в които аргументира становището си, че въззивният съд е обсъдил всички относими към предмета на доказване обстоятелства, както и че въпросите, очертани в протеста намират надлежен отговор в мотивите към присъдата.

Подсъдимият Ч. моли присъдата да бъде оставена в сила.

Върховният касационен съд, след като се запозна с доводите на страните, и извърши проверка в пределите по чл.347, ал.1 от НПК, намери протеста за основателен.

След прочит на мотивите към въззивната присъда ясно се открояват няколко проблема, свързани с предмета на доказване по делото, по които съдът е пропуснал да вземе категорично становище, изразил е противоречиво такова, или позицията му е основана на избирателно, неточно и непълно обсъждане на доказателствения материал.

Неизяснен е останал въпросът за наличието или липсата в обекта на [улица] на система за управление на безопасността на храните и за нейната стойност, а той е особено съществен, тъй като именно с намерението си да заплати такава система подсъдимият обяснява факта, че е взел 300лв. от св.Ч.. Апелативният съд е приел, че към датата на получаването на сумата - 19.09.2018г., в магазина не е имало система, но не се е обосновал убедително, тъй като е пропуснал да съпостави обясненията на Ч. с редица установени по безсъмнен начин обстоятелства. Не е обсъдил защо след като подсъдимият, консултирайки свидетелките Ч., им е заявил, че системата от другия им обект е неприложима, и е необходима нова, в заявлението за регистрация, попълнено пред него, под негов контрол, е декларирано, че имат система. Възражението за избирателно позоваване на доказателствата намира основание и в пълното игнориране на обстоятелството, изведено от протокола за извършена проверка и от показанията на св.П. Н., че два дни след задържането на Ч. – на 21.09.2018г., инспекторите К. и П., са констатирали наличието на система за управление на безопасността на храните. От съществено значение за правилното изясняване на фактическата обстановка и за проверка на достоверността на обясненията на подсъдимия и на показанията на Б. и С. Ч., е съдът да установи кога и по какъв начин хранителният магазин се е сдобил със системата.

Противоречие съществува и във връзка със стойността на въпросната система. От една страна е прието за установено, че цената ѝ варира между 150 и 600лв., а от друга, че в обекта тя е внедрена срещу сумата от 96лв. с ДДС. Съдът следва да мотивира извода си, че св.Ч. е била склонна да заплати 266лв. за услугата, най-малко като установи дали към датата на деянието е била информирана за възможността да я получила срещу 96лв. По тази причина точна преценка на достоверността на обясненията на Ч. може да се направи едва след като се изясни в кой момент в службата по трудова медицина е приета поръчката за изработка на система за св.Ч. на стойност 96лв., което въззивният съд не е сторил. Разпитът на заместник-ръководителя на службата св.Ж. П. е обсъден повърхностно и некоректно. Избирателно съдът се е позовал на съобщеното от нея, че договорът за изработка на системата е сключен „някъде октомври месец“, като е интерпретирал това нейно изявление в смисъл на категорично твърдение. Всъщност свидетелката съвсем не е била сигурна и е препоръчала справка с информацията, съхранена в компютъра на службата, но съдът не е направил такава. Подминал е без внимание и твърдението ѝ, че новата система е изработена по времето, когато „Б.-90“ е прекратила дейността си на стария обект, а това не е станало в края на октомври, както се приема в мотивите на въззивния акт, а на 18.09.2018г., т.е. един ден преди предаването на сумата от 300лв.

Напълно основателен е протестът и в частта, в която се възразява срещу безкритичното възприемане на обясненията на подсъдимия и отказа да се кредитират показанията на св.Ч..

Записаното в мотивите, че обясненията на подсъдимия пред въззивния съд съвпадат с обясненията му, дадени в досъдебното производство, не отговаря на истината. Между твърденията му като обвиняем и като подсъдим съществува особено съществена разлика. Пред водещия разследването Ч. е заявил, че е взел парите, за да поръча система за самоконтрол за магазина на Ч.. Пред въззивния съд е посочил друго основание – да заплати вече поръчаната от нея и изработена след посещение от страна на служители от службата по трудова медицина в обекта ѝ система. Това явно противоречие не е отчетено, не е преодоляно чрез съпоставка на обясненията по предвидения в НПК ред. Не е даден отговор на въпроса защо свидетелката предоставя на подсъдимия 266лв., за да заплати система на стойност 96лв.

От друга страна, анализът на показанията на св.Ч., довел до отхвърлянето им като недостовърни също е непълен и неточен. Неправилно съдът е съзрял противоречие в нейните и на дъщеря ѝ твърдения относно причината, поради която подсъдимият им е искал пари. Формулировките „да няма проблеми с проверката“, „да ѝ съдейства с разрешителното“, „да може да започне работа по-бързо“, са поддържани последователно от двете свидетелки пред наемодателя им св.А., пред служителя от икономическа полиция св.П. Д., пред органите на досъдебното производство и пред съда.

Основната причина, поради която показанията на С. и Б. Ч. са дискредитирани според апелативния съд, е твърдението, че сами са подали заявление в Областната дирекция по безопасност на храните в гр. Ямбол, което според мотивите категорично не отговаря на истината. Този фактически извод също е резултат от незадълбочената аналитична дейност на съда. Не са разграничени двете подадени заявления за един и същ обект, второто от които, от 15.10.2018г. действително е внесено лично от С. Ч..

Процесуално недопустимо е съдът да откаже да интерпретира съществено писмено доказателство, каквото е протоколът за извършена проверка, попълнен частично и подписан от само от проверяваното лице. Споменаването, че протоколът е иззет от автомобила на подсъдимия, който е останал незаключен през нощта на 19/20.09.2018г. само по себе си не е основание за извод, че свидетелката именно тогава е проникнала в превозното средство, за да го подпише, нито за изключването му от доказателствената маса.

Напълно превратно са интерпретирани показанията и на св.К.. Пренебрегнато е разяснението което той е направил за реда, по който е следвало да бъде уведомен, че е включен в комисия за проверка на хранителен магазин, и който подсъдимият не е спазил, както и за реда по който е допустимо да бъде предоставена консултация от страна на служителите към агенцията, който няма нищо общо с поведението на Ч.. Вместо това се акцентира върху твърдението му, че друг път не е подписвал неприсъствено протокол, като се пропуска, че причината за това е липсата на други съвместни проверки с подсъдимия, както и че ако заяви обратното, би се уличил в престъпление.

Всички изтъкнати пропуски при събирането, проверката и анализа на относимите доказателства и доказателствени средства следва да бъдат отстранени чрез повторно разглеждане на делото от друг състав на въззивния съд.

По отношение на оплакването за наличие на касационни основания по чл.348, ал.1, т.1 от НПК в принципен план следва да се отбележи, че материалният закон се прилага към конкретна фактическа обстановка, установена по надлежния ред. В този смисъл, приоритетно следва да бъдат отстранени допуснатите съществени процесуални нарушения при изясняване на релевантните факти, а едва след това да се обсъди дали деянието съставлява престъпление и по кой текст от НК. Поради тази причина в настоящото решение не биха могли да бъдат дадени указания по точното приложение на закона, но следва да бъде изтъкната допуснатата сериозна грешка в интерпретацията му.

За да оправдае подсъдимия, въззивната инстанция е приела, че получената от него сума е за извършване на консултация за материалното и документално обезпечаване на функционирането на обекта, за подаване на заявление за регистрация в областната дирекция и заплащане на държавна такса, за изработване на система за самоконтрол. Правната оценка, дадена от апелативния съд на така очертаната дейност е, че това е „услуга, която той не е било редно да прави, но не може да му се вмени като виновно противоправно поведение“ /стр.15, последен абз. от мотивите към присъдата/. Подобна теза не би могла да бъде споделена. Според чл.61, вр. §2, ал.1, т.3 от Закона за

противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество, той няма право да извършва консултантска дейност по отношение на лица, които са заинтересовани от актовете му, издавани при осъществяване на правомощията или задълженията му по служба. Според действащия към датата на деянието Кодекс за поведение на служителите в държавната администрация, Ч. не би трябвало да допуска да бъде поставен във финансова зависимост или в друга обвързаност, да приема пари, облаги или други ползи, които могат да повлияят на изпълнението на служебните му задължения, на неговите решения или да нарушат професионалния му подход по определени въпроси. В обясненията си, подсъдимият се е позовал на чл.35, т.3 от устройствения правилник на БАБХ, и е заявил, че общуването му със свидетелките Ч. представлява регламентирана консултация. Тази теза е напълно несъстоятелна, тъй като визираната в правилника консултация представлява услуга, която се предоставя от агенцията чрез нейните служители, а не от физическо лице. Стойността на услугата е 16лв., а не 266лв. Извършва се след официално заявление от стопанина на обекта и предварително заплащане. С оглед изложеното, следва внимателно да се анализира доколко поведението на Ч. е виновно и противоправно.

Освен неточен, правният анализ е непълен. Теорията и практиката по въпросите на подкупа допускат, при наличие на конкретен повод, действията по служба да не бъдат точно индивидуализирани, а да са определени с оглед резултата. В този смисъл, съдът е следвало да прецени каква е крайната цел на извършените „услуги“ от страна на подсъдимия, както и дали те нарушават конексита между поисканите и получени пари и действията по служба.

Правните изводи страдат и от друг недостатък. Процесуалният закон задължава съда да прецени, не само дали към установените факти е приложима предложената от прокуратурата квалификация, но и всяка друга, която не е свързана с по-тежко наказание и предполага приложение на чл.287, ал.1 от НПК, а ако деянието не съставлява престъпление, дали не следва да бъде ангажирана административно-наказателната отговорност на извършителя. Фактът, че Ч. е нарушил задълженията си срещу възнаграждение, както и това, че определените като „услуги“ и „консултации“ действия са осъществени не просто от лице, заемащо длъжността „главен инспектор“ към ОДБХ, но от служителя, отговорен за обекта, следва да бъдат обсъдени и във връзка със състава на престъплението по чл.283 от НК.

По изложените съображения, и на основание чл.354, ал.3, т.2 от НПК, Върховният касационен съд, второ наказателно отделение,

Р Е Ш И :

Отменя присъда № 207 от 28.11.2019г., постановена по ВНОХД № 171/19г. на Бургаски апелативен съд и връща делото за ново разглеждане от друг състав на въззивната инстанция.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:
ЧЛЕНОВЕ: 1.